

THE LUTHERAN

UNIVERSITY HERALD.

No. 12. | March 1. 1892. | A pedagogical literary and social Monthly. | 50 Cents pr. annum. | Vol. I.

„Ser til Liljerne paa Marken!”

(Jørgen Moe.)

Blomsten vel staar i tunge Tanker,
Lubende, luft hver Aftenstund;
Men de smme
Bellugtstrømme
Retop da stige fra dens halvaabne Mund.

Siden, naar Solen atter straalr,
Folder den ud sit Bøgerblad;
Mod det høie
Slaar den Die,
Hvor en Dugdraabe funtler saa freidig og glad.

Herre! Du selv mig bød at betragte
Blomsten paa Mark med Troens Blit;
Og en Lære
Bil jeg bære
Ogsaa denegang hjem fra det Snu, jeg fik.

Ofte sig Mulin og Mørke lægger,
Som over Blomsten saa om mig!
Da mit Die
Maa sig høie,
Og kun nedad jeg ser; men, mit Sol, ikke Dig!

Dog, naar mit bange Suk da stiger,
Og naar mit bedende Ord udgaar,
Du fornemme
Bil min Stemme —
O, den Duft fra mit Jndre Du ei forsmaar.

Da maa vel Nattemulmet vige,
Opret jeg staar som Morgens Blomst,
Slaar mit Die
Mod det høie,
Drifker Varme og Lyg af din Atterkomst.

Lad mig Blomstens Billed' bære,
Kjærlige Herre, dybt i Sind:
Hvad der vundes,
Naar jeg mirdes
Kun den glinsende Morgendags Graad paa dens Kind!

Missionærhøvedens Pacific District

havde Møde i San Francisco, Cal. fra 20 — 26de Januar. Der er nu ca 20 Missionærer i Virksomhed ved Kysten, og man besluttede at kalde endnu 5 til. Flere Menigheder er naaet saalangt, at de staar paa egne Ben. Fremgangen var meget god. Den første Hindring for Evangeliets Jngang er Uegghdighed for Religion.

Eftermiddagsmøderne optoges med Indberetninger fra Missionsmarken.

Om Formiddagene behandlede følgende Emne:

Hvad udtræves til Opbyggelsen af vor Kirke paa denne Kyst.

Distriktets Formand J. M. Bihler holdt et meget interessant og lærerigt Foredrag over dette Thema, som han allerede paa Forhaand havde udviklet i 6 udsørlige Sætter, som forelaa trykte.

I.

Ligesom Kirken overhovedet intet andet er end Mængden af dem, som tror paa Kristus som deres Herre og Frelser, saa bestaar den rette Opbyggelse af Kirken i vort Samfund og i vort Distrikt i Formerelsen af deres Antal, som bliver bragt til denne Tro og i Troens Forfremmelse hos dem, som allerede er vundne.

II.

Til denne Troes Opvækkelse og Forfremmelse har Gud givet Naademidlerne, Guds Ord og begge Sakramenter, hvorfor al Opbyggelse af Kirken ogsaa i vort Samfund og i vort Distrikt maa udgaa fra disse Naademidler og forplantes gjennem dem.

III.

Om sorgen for, at disse Naademidler bliver forvaltet og bragt til stadig videre Kredse bl. vore Medmennesker, har Kristus anbefalet sine Kristne og bemyndiget og forpligtet dem til at kalde Mænd, som er egnede til denne Tjeneste.

Disse Missionærer og Prædikanter skal samle dem, som gjennem Naademidlerne er vundne for Troen, til bekjendelsestro, ev. luth. Menigheder.

IV

udtaler, at disse Menigheder i sin Fremstaaen og Udvik

ling maa vinde den rette Skikkelse, som er betegnet i Guds Ord, jo længere desto mere i Troen og Troens Bevisning.

V.

Er der end intet udtryffeligt Guds Bud for, at enkelte Menigheder maa forene sig til et ordnet, varigt Forbund, saa fører dog Overensstemmelse i Tro og Betsjendelse, fælles Sindelag, Behov og Bestræbelser og Jver for Frelseren og hans Rige, alt dette fører i Sandhed troende betjendelsestro Menigheder til trofast Brug af deres kristelige Frihed, til Forening med Søstermenigheder for i Fællesskab at fremme Guds Rige. Til Opbyggelse af vor Kirke paa denne Kyst udtræves videre, at de i Tro og Betsjendelse enige Menigheder betjender og forsvarer sin fælles Tro i et Gud velbehageligt Synodalsamfund, erkjender i fælles Raadslagning, hvad der er nødvendigt og godt til at fremme vor Herres og Frelseres Sag, og med forenede Kræfter under Guds Bistand og Betsjendelse fuldbringe det.

VI.

Men da hverken den, som planter, eller den, som vander, er noget, men Gud, som giver Betsjendelse, og hvor Herren ikke bygger Huset, arbejder de forgjæves, som bygge derpaa; hvor Herren ikke vogter Staden, der vaager Vægteren forgjæves, saa er og blir til Opbyggelse af vor Kirke her paa denne Kyst altid og overalt fornødent, at kristne, Menigheder og Synoder i ydmyg Erkjendelse af sin Afhængighed af Gud, i villig Nydighed mod hans Bud, i glad Fortrosthing til hans almindelige Naadevilje, i trofast Brug af hans Naademidler lader sig med sine Gaver og Kræfter altid og allevegne bruge til Betsjendelse for hans Naade og hans Betsjendelse, ham til Fryd og Være og Sjælene til Betsjendelse og Salighed.

Tidens Fylde.

Den berømte franske Filosof Voltaire har en Gang sagt, at alt Stort kommer for sent. Deri har han Ret. Thi en af Betingelserne for, at Noget overhovedet skal kunne kaldes stort, er netop den, at det kommer i rette Tid og under Forhold, da det kan slaa an og faa Betsjendelse. En Bevægelse bliver ikke let nogen stor Bevægelse, uden den netop kommer under Forhold, hvor den har Betingelse for at spire, uden den netop rammer Tidens Trang, opstaaer i Tidens Fylde. Og hvad der saaledes gjælder om enhver stor Bevægelse, det gjælder selvfølgelig ogsaa om den største af alle Bevægelser — Kristendommen.

Det var netop i Tidens Fylde, at Kristendommen kom ind i Verden, denne Lære, der fik saa stor Betsjendelse, skjønt den udgik fra et lille Land. Der maatte særegne Forhold til, for at en Randsmagt, der udgik fra det lille, underkuede Jødeland, aandelig talt skulde besjere sin Sejrherre, det stolte Rom, med dets gamle Guder og berømte Filosofer og Digtere. At skildre disse særegne Forhold, der tilsammen danne det, Evangelierne kalde Tidens Fylde, skal i det Følgende være vor Opgave.

At en stor Bevægelse kun sjælden kommer fra et lille Land, er let forstaaeligt. Vi skulle i saa Henseende slet ikke tale om den Modvillie, der ofte kan være hos den Store til at

optage Noget fra den Lille, men blot paaapege den store Betsjendelse, Sproget frembyder. En Mand, hvis Modersmaal kun tales af forholdsvis Faa, kan jo ikke let gjøre sig forstaaelig for de Mange, der ere uksendte med hans Sprog. I hvert Fald maa han jo først lære disse Sprog, men at lære et andet Sprog, saa at det i den Grad som Modersmaalet kan skabe Udtryk for Ens Tanke, det er ingen let Sag. Og i de fleste Tilfælde vil en Randsretning, der opstaaer i et lille Land, leve i det og — dø i det. En sjælden Undtagelse herfra danner Kristendommen. Ikke blot udgik den fra et lille Folk, ikke blot var dette lille Folk tuet og delvis foragtet, men Kristendommens Talsmand var ikke lærde og sprogtkundige Folk, men tværtimod, hvad man med et kraftigt Udtryk kunde kalde Folk fra Gaden. Og dog høre vi om disse Folk, at de drog ud over alle de kendte Lande og prædikede. Forklaringen ligger i, at det var Tidens Fylde. Hvad der aldrig havde været Tilfældet før, og hvad der aldrig har været Tilfældet siden, det var den Gang Tilfældet: hele den da kendte Verden dannede eet Rige, og i dette Rige var der et Sprog, som Alle forstode og de fleste talte, nemlig det Græske.

Den livligste Handel og Forbindelse var der over de forskellige Lande og Have, Kjøbmand vrimlede paa alle Steder, og Græsk var det staaende Sprog mellem dem. Embedsmændene, der vare spredte rundt om, talte ligeledes Græsk, saa det intet Under var, at selv Almuen betragtede dette Sprog som sit andet Modersmaal. Det var den græske Kultur og den græske Handel, der havde bragt Græsk paa Alles Læber. Og Handelen havde i endnu en Henseende banet Vej for Tidens Fylde, idet den havde udbedret Befordringsmidlerne. Med stor Hurtighed førtes man fra den ene Ende af Verden til den anden, til Søs paa de hurtigsejlende græske Skibe, til Lands ad store, udmærkede Landeveje, oprindelig anlagte i militære Diemed, men selvfølgelig af overordentlig Betsjendelse for de kristne Forkyndere. Vi se da, hvorledes Sprogets og Afstandens Betsjendelse forsvinde og Muligheden for Prædiken findes; men dermed er ingenlunde Kristendommens Sejr forklaret. I Løbet af et Par Aarhundreder styrkede den de andre Religioner, styrkede dem, saa de aldrig siden have rejst sig, og det trods Modstand og Forsølgelse fra selv de almægtige Kejsere over Verdensriget. Foruden at der har været Mulighed for Prædiken, maa der da tillige have været en ganske særlig Modtagelighed hos Tilhørerne, det store, hedske Publikum. Og det var der da ogsaa.

* * *

En af Datidens Forfattere skriver, hvor han omtaler de romerske Maaltider: „Først stod man til Bords, saa sad man, og nu ligger man“. Saaledes forholdt det sig virkelig — og det var betegnende for, at Folket var blevet forsnudet. Det gamle, tjærnesulde, kraftige og usfordærvede Romerfolk var blevet til et Folk med forfinede Sæder, Luxus, Overdaadighed og Udsvævelse, et Folk, hvis største og bedste Betsjendelse var at spise eller rettere at æde. For os lyder det fast utrolig, hvilken Rolle Bordets Glæder spillede for den Tids Mennesker. Vil man nævne Exempler derpaa, ved man knapt, hvor man skal begynde og hvor man skal ende. Det var dem saa umuligt at holde Maade, at den betjendte Lucullus endog

havde ansat en Slave hos sig, der ene havde den Forretning, naar hans Herre havde spist nok og dog vilde lange til Fadet, da at trække hans Haand tilbage. Nutildags holdes der Statsraad, naar der foreligger en Sag af større Vigtighed. Keiser Domitian holdt en Gang Statsraad for at faa afgjort, om en Dyst skulde serveres hel eller staaen i Stykker. Den Tid, man sad til Bords, stod i et ret passende Forhold til den Bægt, man saaledes lagde paa Bordets Glæder. At prøve Kræfter i Fraadseri var en yndet Sport. At kunne spise saa meget som muligt var et fortjenstfuldt Kunststykke, ved hvilket der kunde tjenes Penge. Man sammenligne det med vor Tid, hvor Fastekunstnere drage om og give Forestillinger i Sulteri, saaledes drog den Gang Udekunstnere om og gave Forestillinger i Uderi. Og som man aad, saaledes drak man ogsaa. Ofte gif man drukken til Bords for at skærpe Appetiten, og da en Yov havde bestemt, at Kvinder under 30 Aar kun med et vist bestemt Maadehold maatte gjøre Brug af. Druesaften, oplevede man det Særshyn, at alle Kvinder vilde være over 30 Aar. Kvinderne vare nemlig ikke bedre end Mændene.

Nu er det jo bekjendt, at der med sin Levemaade følger den Forbandelse, at man bliver kjed deraf. Rugbrød bliver man ikke kjed af, selv om man spiser det Dag ud og Dag ind — men prøv bare at spise Kager paa samme Maade! For nu at hindre denne Lede ved Maden, gjorde man Maden finere og finere, pikantere og pikantere. Den kræsne Gane vragede den, naar den ikke var gloende hed. Det kunde hændes, at Folk mødte med Handsker paa Hænderne for at gjøre et Greb i Fadet, inden Rødet blev saa afkjølet, at man kunde tage derpaa. Alt gjaldt om at gjøre Maden pikant, og det udførtes ved de mest forskelligartede og unaturlige Tilfættninger. Toppunktet i den Retning har sikkert Keiser Commodus Vren af at have naaet, da han for en Afvejlings Skyld serverede de kosteligste Spiser, blandede med det pure Snaus. Man aad, saa man pustede, man aad, saa man brækkede sig. Slaver vare ansatte med det færlige Hverv at bortskaffe Gæsternes Oplæstning, og mellem Retterne gif der endog en Brækkestaal om til behagelig eller rettere ubehagelig Afbenyttelse. Saa stat man en Fjer i Halsen, blev lettet og kunde tage fat igjen. Ligesaa lode visse fine Herrer sig trampe og ligesom ælte i Mavens af deres Slaver.

Til disse Menneskers Maaltider svarede nu hele deres Liv. For var Folket mandigt og sædelig rent, nu blødagtig og sædelig fordærvet. De romerske Mænd søgte at blive som Kvinder. Jo kvindeligere, desto bedre. Det mandelige Ideal var i Et og Alt, Dragt og Gang, Bevægelse og Sprog, at te sig og bære sig ad som en Kvinde. Man sminkede og salvede sig, anvendte Timer til sin Dragt og Frisure.

Denne Mændens Stræben efter at ligne Kvinden kulminerede, da Keiser Heliogabal lod sig kalde Dronning og bar kvindelig Dragt og Pjunt og ved Kunstens Hjælp ønskede at blive omflabt til en Kvinde. Man tænke sig nu en saadan Mand! I Kvindedragt, som han stundom skiftede en halv Snes Gange om Dagen, Fingrene stive af Ringe, Haaret pomadiseret og sat saa kunstigt og fint, at han af Frygt for at bringe det i Uorden ikke vovede med en Finger at røre derved; i den Grad optagen af sin Pjunt, at det kunde give Anledning til Straffedom, naar En f. Ex. i en Trængsel

bragte hans Klæder i Uorden; oversfyldt med Mad og Drikke; om Natten liggende døsigt henstrakt paa Sengens bløde Hynder, tilbistet frisk Luft ved Hjælp af kostbare Vister, holdte i Bevægelser af Slaver; saa at sige aldrig bruge sine Ben, men paa Tæpper bæres fra Sted til Sted; brugte han endelig sine Ben, støttede han sig paa Slaver, men to Andre maatte gaa i Forvejen for at tilraabe dem, naar der kom en lille Ophøjning eller Jorddybning.

Og som Mændene vare blevne Kvinder, saaledes vare Kvinderne blevne Mænd. De udviklede deres Kræfter, sagtede, førte Tourneringer og Processer og — vare usædelige indtil Frækhed. Som et Exempel, der paa en Gang viser Kvindens Frækhed og Mændens Usædelighed, kan nævnes Keiser Claudius' hjemlige Forhold. Da han kom tilbage fra en Rejse, erfarede han, at hans Hustru, ganske ugeneret, havde ægtet en anden Mand. Han lod hende henrette, men saa stor var hans Glemfomhed, at han ved det følgende Middagsmaaltid spurgte, hvor hun var fraværende. I sædelig Henseende var saaledes Ligheden mellem Mand og Kvinde gennemført, og lige saa med Hensyn til Pjunt. For at skaffe sig en fin og hvid Hud oversmurt en Kvinde ofte om Aftenen, inden hun gif til Sengs, hele sit Ansigt med et vist Klisterstof, der saa om Morgenen blev aftaget. Slaver besørge de Skjønnes Toiletter, og det var just ikke rart at besørge. Thi de Skjønne vare ingenlunde blide eller stillede smaa Fordringer. De vare væbnede med smaa Pistoler eller Knappenaale, hvilke de, hvis en eller anden Ubehændighed æggede dem, brugte mod Slaverne.

* * *

Den Luxus, ved hvilken man omgav sig, grænsede til det utrolige. Neros Spisekammer var saa stort som manges Mark, Husenes Tage vare stundom forgyldte, store Fiske-damme med Saltvandsfisk anlagdes midt inde i Vandet, og kostbare Kanaler gravedes for at lede Vandet derind. Blev man vred paa en Slave, smed man ham hyppig i Vandet til Føde for Fiskene. Det var pikant at se et nys levende Menneske paa en Gang omringet af Snes af saadanne Uhyrer og sønderflængt i Stumper og Stykker. Som Spiselysten bliver Dyriskhed, Pjuntelysten Usædelighed og Luxus Vanvid, saaledes bliver Sansen for det Pikante Naahed. Tidens største Fornøjelse var de saakaldte Gladiatorkampe, hvor Tilskuerne sad som vi i en Cirkus og saae Slaver kæmpe med hinanden og dræbe hinanden, eller kæmpe med sultne og bræglende Løver og Tigre, der bleve slupne ind paa Arenaen. Jagten efter det pikante gif som et ustandseligt Sneefred videre og videre: stadig fordrede den mere og mere. Den livstrætte Slægt krævede pirrende Midler. Man gjorde Skuespillenes Indhold grueligt med rædsomme Mord og gyselige Optrin, Optrin af den Art, der kunde faa Haarene til at rejse sig paa Tilhørernes Hoveder. Det hjalp en Stund, men saa lod det atter: Mere, mere. Det kunde ikke tilfredsstille, saa snart det var lidt tilvint. Man gjorde Handlingen mere og mere spændende, udviklede Begivenhederne i hverandre, saa de neppe var at finde ud af. Men stadig løb: Mere og mere. Man var paa et Skraaplus, og man gled ned ad det. For at pirre blev Theatret til et Sted, der spekulerede i Usæ-

delighed. For at tiltale en besmittet Fantasi blev Skuespil-
lenes Indhold usædeligt og besmittede Fantasien end yderli-
gere.

Som man fra det Spændende maatte gaa over til det
Pikante og fra det Pikante til det Usædelige, saaledes maatte
man tilsidst fra det Usædelige gaa over til det Naa. Fanta-
sien følte sig ikke tilfredsstillet ved, at Skuespillerne paa Thea-
tret bleve myrdede og korsfæstede, naar man forud vidste, at
det ikke var „virkeligt“, og saa fordrede man, at den ulykkelige
Skuespiller, der i Stykket blev dræbt, virkelig med det samme
skulde miste sit Liv. Rollerne paa Theatret bleve da spillede
af dødsdømte Slaver, og naar Stykket f. Ex. endte med, at
en eller anden af dem blev korsfæstet, blev den arme Styrper
virkelig korsfæstet, og udsførte selvfølgelig denne Slutning af
sin Rolle med ganske overordentlig Naturtrofast.

Man vil let kunne forstaa, at Fordærvelsen i en saa-
dan Slægt var en uimodstaaelig Magt, der gennemtrængte
Alt, og saa Hjemmet. Børn ansaaes for den største Ulykke og
Forbandelse, da de kostede En saa mange Penge; derfor gif
det saa vidt, at Forældre ikke blot fornægtede deres Børn, men
de ryddede dem endog ligefrem af Vejen. I den Grad al-
mindeligt var det, at det ligefrem var tilladt ved Loven, eller
i hvert Fald ved Sædvanen, tilladt om end ikke rost, omtrent
som i vort Samfund Prostitutionsvæsenet: et nødvendigt
Onde. Og ikke blot ryddede man Børnene af Vejen, efter
at de vare fødte, men Fosterfordrivelse var den almindeligste
Sag af Verden. Og det var en af de allervanskeligste Ting
for de gamle Kristne at faa Hedningene til at indse, at Spi-
ren til et Menneske jo ogsaa er et Menneske. Hjemmet var
opløst, Hjemmet med al den rige Kjærlighed og Betsignelse,
det udbreder. Det var Filosofer, der lærte: Alt bør være
fælles. Disse Ord ere, som det vil ses, høist tvetydige. De
kunne forstaaes: alt Arbejde bør være fælles, og de kunne og-
saa forstaaes: al Ejendom bør være fælles; men man maa ikke
tro, at Romerne skulde have nogen af de to Fortolkninger.
Nej, de valgte den for dem mere behagelige Fortolkning:
Alle Kvinder bør være fælles Ejendom. Og de romerske
Kvinder bleve Skjøger, Alles Eje.

I alt Andet skulde man derimod ikke have noget af Fæl-
lesskab. Den sociale og økonomiske Ulighed har ingenstunde
været saa stor. Paa den ene Side den uhyre Overflod, paa
den anden Side Slaveri og den store besiddelsesløse Mængde;
paa den ene Side et ene nydende og herskende Mindretal, paa
den anden Side et ene arbejdende og forpint Flertal uden
Spør af Menneskerettigheder.

Nu er det jo bekendt, at der er Noget, der hedder Reak-
tion. Efter Bølgetoppen kommer Bølgedalen, efter heftig
Opfaren kommer mat Tilbagefalden; intet staar stille, og er
man derfor i Et eller Andet naaet saa langt, som der kan
naaes, saa kommer gjerne Modsatningen frem. Og Vinen
var løbet ud. Et Liv med det Maal og i den Retning kunde
ikke naa længer, man var overmæt deraf; Vinen maa bryde.
Der opstaar en Tilbøielighed til Modsatningen; man søger
denne, og da er det, at det, man søger, staar lige for En:
Kristendommen med dens Afseje og Forsagelse, Kristendom-
men med dens strænge Krav til et Liv i Arbejde, Nøjsomhed
og Kjærlighed. Dog denne Modsatningens Lov er ikke nok
til at forklare Kristendommens vidunderlige Fremgang.

Kristendommen maatte komme mere end en ubestemt Trang,
den maatte komme en bestemt Vangsel i Møde. Kunde da
nu virkelig en Slægt, som den dalevende, længes efter Noget,
bæres af noget højere end Phnt og Væde? Vi komme derved
ind paa Romernes Religion.

* * *

Et Lands Gudelære er skabt af Landets Folk, og følge-
lig et Udslag af det Dybeste i dette. Naar Folket tænker sig
Guder, gjør det dem til ophøjede Væsner, der er Udtryk for,
hvad det beundrer mest. Vore Forfædres Guder vare stærke,
modige og ærlige, fordi Styrke, Mod og Ærlighed hos vore
Forfædre ansaaes for de ypperste Dyder; de gamle Grækeres
Guder vare skjøne, snilde og elskovslystne, fordi Skjønhed,
Snille og Elskov vare Grækeres Højeste. Hver Nation har
saaledes sine særegne Guddomme, i hvilke den ubevidst har
skildret sig selv. Hos det gamle Romerfolk var det mest
iøjnefaldende Karaktertræk en juridisk Sans, et udviklet Rets-
begreb. Derfor vare ogsaa Romernes Guder oprindelig ju-
ridiske Guder. De havde ingen Historie, de stillede blot Krav
og gave saa til Gjengæld deres Støtte og Naade. Det var
ikke saaledes som her i Norden, hvor der til hvert Gudenavn
var knyttet sagnagtige Beretninger, der kaste Lys over den
paagjældende Guds Væsen og Personlighed. I Rom derimod
betegnede hver Gud blot en Magt og et Krav, og om den en-
kelte Gud vidste man i Reglen ikke Andet end, i hvilket Til-
fælde man skulde paakalde ham. En Gud skulde man paa-
kalde, naar man tog ud at sejle, en anden, naar man gif
ind i en Skov. Senere lærte man imidlertid Grækeres Gu-
der at kende, og tog saa disses Historie og overførte den paa
Romernes hidtil historieløse Guddomme. Men samtidig
hermed holdt den græske Aand med Tvivl og Kritik sit Ind-
to, i Rom, og den gamle Religion kunde mindre og mindre
tilfredsstille. Man sukkede efter Sandhed, sukkede efter bedre
Guder og søgte paa forskjellig Maade at skaffe sig dem.
Navnlig naar man kom i Berøring med fremmede Folk, tog
man disses Guder, dog ikke saaledes, at man opgav sine egne,
men saaledes, at man tog de nye med. Man kunde jo altid
prøve, om disses Guder vilde eller kunde hjælpe, naar man
ofrede brødt til dem.

Man fik da tilsidst en Overflod uden Lige af Guder. Man
havde Guder for alt muligt, en for Dørtrinnet, en for Dørstol-
perne osv. Men det hjalp ikke. Man optog afdøde, store
Mænd blandt Guderne, oprejste Templer for dem og ofrede
til dem. Det forflog ikke; man maatte videre ned ad Skraa-
planet. Man tilbød Mennesker i levende Live, kaldte dem
Guder og holdt Helligdage, Præsteskaber og Gudsstjenester for
dem. Kun knælende turde man nærme sig de romerske Kej-
sere, og Fornærmelse mod dem var Gudsbespottelse. Retop
heri maa man søge Grunden til Kristenforfølgelsen. Hed-
ningerne havde intet inod, at de Kristne tilbade Kristus; ja
Kejseren, der forfulgte de Kristne, kunde godt selv dyrke Kri-
stus, som de dyrkede saa mange Tusinde andre Guder, og det
maatte ogsaa deres Underjaatter med Glæde. Men Ulykken
var, at de Kristne ikke foruden, at de dyrkede Kristus, og-
saa vilde dyrke de Guder, hele Staten dyrkede, og da navnlig,
at de ikke vilde ofre til Kejseren. Thi, som sagt, Kejseren

dyrkedes og tilbades som en Gud. Havde endda saa disse Keffere været store og fremragende Mænd, men tværtimod var det en staaende Regel, at de snarere egnede sig til Daarefikten end til Kefferttronen. Og det var jo ikke saa underligt. Den uhyre Magt gjorde dem svimle, og samtidig levede de i en stadig Opdsfare, idet Misundere søgte at rydde dem af Vejen. Ungstelige for Mordere misbrugte de deres Magt, og deres Ribs Baner betegnedes ved tykkere og tykkere Blodstriber.

Men nu vil man forstaa, at man i den Art Gudsdyrkelse ikke kan naa længere, naar man af Trang til Guder tilbeder Bidstrupkandidater. Man er naaet saa langt, man ad den Vej kan naa, men ingen Tilfredsstillelse er fundet. Saa kommer Reaktionen. Fra de Tusender af Guder kommer man til den ene Gud.

Men de romerske Præster, kunde de da ikke virke Noget? Ikke det ringeste. En Præst den Gang var ikke, hvad vi forstaa ved en Præst. Præsterne vare Embedsmænd, og ene det. De skulde ikke prædike, men blot bringe Ofre og Vignende, udføre den paabudte Gudstjeneste, hvorimod det Sindelag, hvormed de gjorde det, var aldeles ligegyldigt. Men det er klart, at et saadant Præsteskab og en saadan Gudstro ikke kunde give ringeste Hjælp til en Slægt som den Tids. Nogle hengav sig da til religiøs Ligegyldighed, medens andre, navnlig af de mere Fornemme, kastede sig i Filosofiens Arme, i Haab om der at finde Trøst og Hjælp.

* * *

At give en virkelig Oversigt over de filosofiske Systemer, der herskede i de Dage, vilde her blive altfor vidtøstigt; vi skulle derfor indskrænke os til nogle ganske faa Bemærkninger til Forstaaelse af Datidens Filosofi, hvor det kan ses, om den mulig formaade at give Menneskene, hvad de søgte; og det, de søgte, var jo ret beset et Indhold i Livet, et Indhold, som Livet i sig selv ikke kunde give dem, og ej heller deres Religion formaade at skabe.

Skaberen af Oldtidens Filosofi er Sokrates, en af de mest udmærkede Mænd, der nogen Sinde har levet. Hans Være var i Korthed denne: Livet maa have et fast Holdpunkt, Noget, om hvilket der ikke kan disputeres, og som Ingen tør angribe. Dette er Dyden eller det Gode. Denne gjælder det om at kende; det gjælder om at blive oplyst om, hvad der er godt; thi saa vil man selvfølgelig ogsaa gøre det.

Hvor beundringsværdig hele denne Være imidlertid var, saa er det jo let at se, at den rummer store Vanskeligheder. Sokrates overvurderer Værdien af Viden. Man kan meget godt vide, hvad der er det Rette, uden derfor at gøre det; men ikke nok hermed. Sokrates navner disse Begreber, det Gode, Dyden osv. Men hvad er det Gode, og hvad er Dyden? Dette Spørgsmaal besvarer Sokrates ikke fyldestgjørende, og den følgende Filosofi tilstræber da en Løsning deraf. søger at bestemme det absolut Gode. Man søgte og fandt hver sin Løsning, saa at det, den Ene fandt ud var Dyd, var for den Anden Udyd; hver fandt sin Sandhed, hver fandt sin Løsning paa Livets store Gaade.

Saa stode Folk da aldeles raadvilde. Tænkningen hav-

de ført til saa mange, indbyrdes helt forskellige Resultater, alle hverliggaende, alle lige skarpsindige, men alle lige umulige og ude af Stand til at give den Hjælp, hvortil man trængte. Man indsaar, at man ikke naaede Maalet, at man ikke løste Livets Gaade ad Tænkningens Vej.

Der er en højeste Sandhed, sagde man, men den kan Mennesket ikke selv naa ad Erkjendelsens Vej. Sandheden er Gud. (Sammenlign Jesu Ord: Jeg er Sandheden). Og Mennesket kan ikke selv tilkjempe sig Adgang til Gud, men Gud maa komme Mennesket i Møde.

Intet har da som Filosofien bænket Vej for Kristendommen, ført Udoivlingen hen mod Tidens Fylde. Paa mangfoldige Maader har den gjort det. Den har gjort det i Følge hin Mødsætningens Lov, at man fra den ene Yderlighed er stærk tilbøjelig til at gaa over til den modsatte; fra de utallige Fornuftssystemer gaar man over til den blinde Tro; og som den har vist den mennekelige Tankes Evneløshed, saaledes har den ogsaa paavist det daværende Ribs og den daværende Tros Ukelighed. Den vakte Lede til det Bestaaende og Ønsket om bedre Tilstande. Men ikke blot var den negativ, ikke blot kritiserede den det Gamle, men den pegede ogsaa mod det Kommende, mod Hjælpen. Dog kun uklart og taageindhyllet som Iykebringende Quæler, men alligevel nok til, at alle stirrede forventningsfulde mod det Nye, som var i Vente. Filosoferne saae Fædrelandet i det Fjerne, pegede paa det, vakte Begejstring for det, — men Vejen dertil kunde de ikke vise. Saa kom Tidens Fylde med Kristendommen.

Lutheran University.

Omtrent 300,000 Bricks er nu lagt ind. Hele første Etage er færdig, det vil sige Basementet. Kontrakt paa 400 Tusind Fod Nummer er sluttet. Arbeidet udføres baade smukt og solid. Bygningen opføres i sin Helhed, og det blir virkelig en imponerende Skolebygning.

Pastor Thorgrimsen fra Sioux Falls, S. Dak. besøgte Tacoma i Februar.

Han likte sig udmærket godt og var særdeles vel tilfreds med Stedet og dets Omgivelser. Han gik nu Østover for at arbejde for den gode Sag.

„Tacoma Tidende,” som anbefales til Læsning, indeholdt en meget pen Artikel om Pastoren, der er fuldblods Islænder.

Til Læserne!

Saa faar vi lige hjertelig Tak for dette Aar. Haaber, at de gamle Subskribenter vil fortsætte med at holde Bladet og om muligt faa en eller flere Naboer til at sende Bestilling. Alle Lutheranere bør holde University Herald. Glem ikke at sende Bestilling straks du faar dette No. som vi ogsaa sender som Prøvenummer.

Adressen findes paa sidste Side. — Prisen er kun 50 Cent for en hel Aargang.

Ridgeway, Iowa, 18. 1. 92

Kjære lille Ven, Herald!

Tak for dit Besøg ogsaa i mit Hus! Kom igjen, vi vil gjerne se dei hos os. Vi liker saadanne Børn, som du er. Du liker ikke Candy. Det gjør Du ret i. Med slikt Kram kan du bare ødelægge dine smaa Tænder og din lille Mave. Hold dei bare til stærk og solid Kost, saa kan du beholde din Helse og bli stor! Og Gud og alle forstandige Mennecker vil synes om dei.

Jeg ønsker dei Lykke paa dine Reiser i dette nye Aar!

Du maa ikke bare komme til mei, men min Kone og Børnene vil ogsaa se og snakke med dei, derfor sender jeg dei en Daler i Reisepenge.

Velkommen! Velkommen! Vær ikke rød!

Din Ven

N. P. Xavier.

Northwood, Iowa, 8. 2. 92.

Hr. Redaktor!

Jo Herald maa jeg holde. Der er noget saa friskt og godt ved den. Den smager egte lutherst.

Behag at finde 50 cts. for Aargang 2.

Haaber, at H. vil trives.

Venligst

D. T. Lee.

Fest.

I Vor Frelsers ev. luth. Menighed her i Byen havde Kvindeforeningen nylig sin første festsilge Tilstelning — efter 2 Aars Existence. Menighedens Ungdomsforening „Concord“ hjalp til. Det bør bemærkes om denne sidste Forening, at den antager Menighedens Beskjendelse og skal arbeide til dens Bedste, at den vil bevare Ungdommen for den lutherste Tro og fremme sand Oplysning og Dannelse iblandt sine Medlemmer.

Nu lidt om Festen!

Spøgnngen var ikke just saa stor, men dens Karakter dog over det gjængse. Pastor Sperati var nemlig saa snil at assistere, og dette gav Festen dens Værd. Hr. Sperati fik en glimrende Dmtale i „Tacoma Tidende“, som ellers ikke tar Munden vel fuld. „Slikt Spil har vel de færreste af Tilhørerne nydt før. Vi haaber den Tid maa komme, at vi kan have Pastor Sperati blandt os her i Tacoma; thi en bedre Musiklærer ved „The P. Luth. University“ kan man vel ikke opdrive. Bliver Universitetets Lærere bestaaende af saadanne Specialister i de forskjellige Fag, da tør det vel hamle op med hvilkensomhelst Skole i Amerika.“ En amerikansk Lærerinde i Musik blev ganske forbausset over hans Teknik. If I had such fingers, I know what I would do. Hun mente, at Sperati burde ofre sig udelukkende for sin Kunst. Men vi skal heller ikke forbigaa Fru Signe Henriksen. Sperati var særdeles tilfreds med hendes Spil. „Hun har en grundig Skole,“ sagde han, „og forstaar at lægge Bøvelse og Smag i

sit Spil, hvilket i Forbindelse med hendes jevne og elstværtdige Bæsen gjør hende vel skikket til Lærerinde i Musik.“

Gustav Bentsch og Johan Blaauw gav et Par Soloer, som modtoges med livlig Applause.

Formand Harstad, som var med at organisere baade vor Menighed og dens Ungdomsforening, glædede os ogsaa denne Gang med sin Nærværelse.

P. L.

San Luis Obispo, Cal.

Brev fra Pastor Mohl.

De passer at høre lidt her fra Vestkysten, og skal jeg ikke unnlade at fremstille her nogle af de umiddelbare Indtryk, jeg har faaet af Landet og Folket her efter det omtrent halve Aars Ophold i disse Egne.

Det som først slaar En er det mærkverdige Klima, som endog nu — i den strengeste Vintertid paa andre Steder — her er komplet foraarsagtigt; saaledes at jeg hver Formiddag sidder ude i Haven og studerer i en særdeles behagelig Solvarme, som først senere paa Dagen gjør Opholdet i Værelserne ligesaa behageligt som ude.

En umiddelbart før Regn er det kjoligt med Blæst, og man veed da, at Regnen kommer efter; denne Beobudelse varer ofte en Dagstid eller mere, og er egentlig det ubehageligste, thi selve Regnen er forfriskende og velgjørende, selv om den strømmer ned i dagevis; thi som oftest falder den jævnt uden Bygveir, og lige efter dens Ophør er det da atter mildt og varmt, og kan man end ikke høre Græsset gro, saa kan man dog se det fra Time til Time.

Her i San Luis Obispo, som ligger i en hydig Dal, omgivet af høie Bjerge, ere disse allerede grønne og frembyder et hyndigt Skue, ligefrem velgjørende for Diet, som tidligere led en Del ved det graa skinnende Vds fra den nøgne Jordbund.

Landmanden har travlt i denne Regntid, da han maa benytte Jordens Bequemhed til Pløining af den fede, frugtbare Muld, der egner sig særdeles for Hvededyrking. Her er aldrig Misvært, og derfor sidder ogsaa den slittige farmer godt i det, som man siger, og denne Koes har især Scandinaven erhvervet sig, hvorfor han ogsaa er meget ansæet i alle Kredse, ligesaa vel som Schweitzeren, hvoraf her ogsaa ere nogle.

De Danske her ere saa at sige alle Nordstlesvigere, og de er præget med en vis Ligefremhed og Naturlighed, som endog viser deres Styggesider uden Forsikkelse; dette er jo en Fordeel for en Ordets Forkhynder, da han sraaks veed, hvor han har sin Mand; men for den polerte Civilisation er det jo uægteligt en Anstødsstien, og en Idealist vil aldrig kunne finde sig i de sociale Forhold her.

Folket karakteren er foruden arbeidsom tillige sparsommelig og tarvelig, hvilket jo er en Dyd, naar det holder sig indenfor visse Grændser; men her mangler Hjertelighed og Tillid til sin Næste, en Arb formoder jeg fra de ulykkelige Forhold i Befolkningens oprindelige Hjem. Om Evangeliet vil forandre dette kan først Tiden vise; men Besøget i Guds Hus er godt, og med hans Hjælp vil nok den forfaldne Lutherdom reise sig igjen; men Begreberne om Daab og Nadder ere meget slappe, hvilket jo intet Under er efter 20 Aars ringe eller slet ingen Undervisning i saa Henseende.

Min egen Virksomhed skal jeg ikke gaa nærmere ind paa nu; men jeg haaber til Gud, at den maa bringe Betsignelse med sig, som jeg beder om tidlig og silde.

Jeg er i Herren

Deres forbundne

Chr. Wohl.

Det første Samtalemdø ved Kysten mestem norske Lutheranere fandt Sted i Idaho den 10 Febr. Af Synodens Præster var Harstad, Christensen og Tønnesen. Pastorerne Tollefsen (Tacoma), Tanjerd og Hansen (Portland), Andreasen (Spokane) og Thormodsgaard mødte fra den forenede Kirke.

Kristelig Kalender.

Bibelsprog og Salmevers til hver Dag i Aaret.

Udarbejdet af M. Fr. Wiese, lutherisk Præst. 2det Op-
lag. Indbunden i elegant Skriftbind med forgyldt Binde-
net paa Forsiden 40 Cents, med Guldsnit 50 Cents.

1ste Oplag af denne Bog blev udsolgt i Løbet af 4 Uger. I Nr. 49 af Kirketidende for forrige Aar blev den meget fordelagtig anmeldt af Pastor J. A. Ottesen, hvor det tilføjet heder: „Med Tak til Luth. Publ. House, som har skaffet os denne Bog, vakkert i Udseende, men end vakkere i sit Indhold, ønsker vi den Indgang, til mange Huse og heder Gud velsigne de Ord, som den taler til os hver Dag i hele Aaret. Og vore Præster og Lærere vilde gjøre vel i at anbefale den paa det bedste.“

Alle Bestillinger sendes til

Luth Publ. House,

Decorah, Iowa.

Opdragelse og Undervisning af N. Herzberg. Grøn-
dahl & Søns Forlag 1891.

Statsraad Herzberg har atter udarbejdet et Skrift af pædagogisk Indhold, der slutter sig til den ogsaa i 1891 udgivne „Pædagogikens Historie og den norske Skoles Udvikling og Ordning.“ Bogens Titel er: „Opdragelse og Undervisning,“ og den er nærmest fremkaldt ved Igl. Ref. af 29 de Juni 1890: Nærmere Bestemmelser angaaende Seminarier, hvori fastsættes, at der i øverste Seminarklasse skal meddeles „et samlet Overblik over de vigtigste Grundsætninger for Opdragelse og Undervisning.“ Hr. Herzberg har i den foreliggende Bog utvivlsomt løst sin Opgave paa en særdeles heldig og i enhver Henseende tilfredsstillende Maade. Han har, som han i Fortalen siger, „stræbt at gjøre Fremstillingen saavidt fyldig og letlæst, at den kunde tjene ogsaa Forældre og Andre, der har med Børns Opdragelse og Undervisning at gjøre, til Retledning.“ Denne Bestræbelse er, forekommer det os, lykkeligvis Forfatteren i særlig Grad at gennemføre. Vi ved aldrig at have gjenemgaaet saavidt „letlæst“ Pædagogik; og vi tage ikke i Betænkning at sige, at det vilde været ugjortligt at skrive en saadan Bog paa en saadan Maade, dersom man

ei var i den Grad Herre over sit Stof, som Hr. H. er, der gennem et langt Liv har i væsentlig Grad fæstet med Skolens Anliggender. Man mærker strax den kyndige Pædagog, idet alt virkelig væsentlig er gjort til det Væsentlige, medens det, som ellers snaffes i det Vide og Brede om, kun berøres med nogle Ord eller rent overspringes. Dertil gaar der en sund og lysfrisk Stemning igjennem Bogen, som i Forbindelse med den kristelig alvorlige Grundtanke virker velgjørende og strax klarer op Synspunktet, hvorfra man skal anskue Opdragelsen og Livet. Man læse f. Ex. ff.: „Hos Barnet kommer saaledes det kristelige med Nødvendighed til at bære den naturlige Børnsligheds Præg; det maa derfor betegnes som en Forhyndelse ligesaa meget mod Barnets kristelige, som mod dets naturlige Udvikling, naar der lægges an paa at fremkalde hos det aandelige Tilstande, f. Ex. af Bødselkamp eller Anfægtelse, der vistnok kan have sin Berettigelse under den Børns kristelige Kamp; men som er unaturlig for Barnets glade tillidsfulde Sind og lykkelige Evne til uden Tvivl eller Refleksion i umiddelbar Tro at hvile i de guddommelige Mysterier.“ — Eller, naar han citerer Luthers Ord: „Et ungt Menneske, der spærrer inde og lukkes ude fra Samkvem med Folket, er ligesom et vakkert ungt Træ, der, naar det staar ude, bærer alskens Frugt, men visner, naar det sættes i en Urtepotte, derfor skal man lade unge Folk lære og erfare allehaande, dog saa, at de holdes i Tugt og Være Frihed og Glæde er ligesaa nødvendig for Ungdommen som Mad og Drifte.“

Bogen er ei stor — 114 Sider —, men stor nok for sit Diemed, og den indeholder en Masse Momenter, som den dygtige Lærer vil vide at benytte til videre Udvikling under sin Undervisning, medens Eleverne ei vil overlæseses og kjedes ved et altfor vidløftigt og udtværet Stof.

Vi anbefale „Opdragelse og Undervisning“ paa det Bedste baade til Hjem, Seminarier og Lærere.

Morgenbladet.

Den evangeliske Histories Troværdighed og de nytestamentlige Skrifteres Oprindelse. Otte Foredrag af J. Velsheim. (Med 2 Billeder.) Wallings Boghandels Forlag, Kristiania, Norge.

Bogens Hovedindhold er følgende: Om det græske Sprogs Udbredelse og om Sprogforhold i Jødeland paa Kristi Tid. Vidnesbyrd af jødiske og hedenske Forfattere for den evangeliske Historie, Vidnesbyrd af de ældste Kirkesædne for den evangeliske Historie. Tilskyndende Uenigheder mellem Evangelierne indbyrdes. De tre første Evangelier og Apostlernes Gjærninger. Apostelen Johannes' Skrifter og Jakobs, Petri og Judæ Breve. Apostelen Paulus og hans Breve, Hebræerbrevet. Om de vigtigste Haandskrifter og de ældste Overføttelser.

Oplosning paa Gaaderne i Nr. 11.

1. Mafte. 2. Broderi.

Tacoma Building & Savings Association

Spare-Bank,

Theaterbygningen Hjornet af C og 9de Strs.

Haben daglig fra Kl. 10 til 3.

Spøerdag fra Kl. 10 til 1 og 6 til 8 Aften.

Jndbetalt Kapital \$100,000.

L. E. Post, President.

E. H. Hatfield, Vice President.

P. V. Caesar, Kasserer.

J. Le. B. Johnson, Assist. Kasserer.

Betaler 6 Procent aarlig Rente paa Spare-Jndstud.
Renten krediteres kvartalsvis.

Ward T. Smith Company.

Incorporated April 10th, 1891.

Capital Stock Paid up, \$100,000.

Room 505 California Building,

TACOMA, WASH.

Ward T. Smith Co. eier og sælger alle Lotter rundt Lutheran University. Lotterne sælges for 100 Dollars pr. Lot, 25 x 100 Fod, Hjornelotter koster \$25 extra og sælges kun i Forbindelse med de 3 nærmeste Lotter. Betalingsvilkårene er: mindst 10 pr. Ct. Kontant og 5 pr. Ct. hver Maaned eller 25 pr. Ct. Kont., 25 pr. Ct. om 6 Maaneder, 25 pr. Ct. om et Aar og 25 pr. Ct. om 18 Maaneder, — eller 50 pr. Ct. første Maaned og Resten om et Aar eller 18 Maaneder. Er alt betalt inden 6 Maaneder, kræves ingen Rente, ellers er Renten 6 pr. Ct. For fuld kontant Betaling gives 5 pr. Ct. Afslag (Discount) af Kjøbesummen. Recording of Deeds koster \$1.25 for nogle og 1.50 for andre; en Abstract of Title koster \$2. Glem ikke at faa disse vigtige Papirer i Orden.

THE LUTHERAN
UNIVERSITY HERALD

udkommer en Gang om Maaneden og
koster forskudsvis

50 CENTS PR. AAR.

ADRESSE:

"THE LUTHERAN UNIVERSITY HERALD,"

California Building, Room 505,

TACOMA, WASH.

Redaktører: Past. B. Garstad og Past. P. Sangseth.

* * *
Subskribentsamlere

faar paa 5 betalende Abonnenter den 6te frit.

Send ind straks Penge for en Aargang, 50 Cents.

PIANOS

.. AND ..

ORGANS.

* * * * *

Wholesale and Retail.

* * * * *

LARGE STOCK, NEW STYLES,

LOW PRICES, EASY TERMS.

D. S. JOHNSON.

— NO. 4, THEATRE BUILDING, —

TACOMA.

Sto og Støvler

til billigste Priser og af bedste Sort
hos

S. Olson, 1912 Jefferson Av., Tacoma.

Fresh Spring Stock regardless of Cost
sælges nu. Gaa og se dig ud, hvad du ønsker. Med med
de høje Priser," siger S. Olson. Herald anbefaler paa
det bedste.

Entered at the post office at Tacoma, Wash., as second
class matter.